

Baba Basra Sources 34

עליות דרבינו יונה מסכת בבא בתרא דף כט עמוד א

אמר רב הונא ג"ש שאמרו רצופות. אבל מפוזרות כיון שנראה המחזיק כגזלן דשמיט ואכיל חדא שתא, ושביק ל' לארעא חדא שתא, לפי אין הלה חושש למחותו, וסומך על מה שאין מחזיק בו כדרך הבעלים³⁸.

בית הבחירה למאירי מסכת בבא בתרא דף כט עמוד א

שלוש שנים שאמרו צריך שיהיו רצופות ואם לא היו רצופות אף על פי שהחזיק בהם שלוש שנים שלמות ומיום ליום אין זה כלום הואיל ומפוזרות היו מעתה זרעה שנה והבירה שנה ובדרך זה כמה שנים לא החזיק ומ"מ אם היה מקום שנהגו במדה זו ר"ל שזורעין שנה ומבירין שנה החזיק ומ"מ כתבו מקצת מפרשים דוקא אחר שש שנים ששני ההברה אין עולין לחשבון אלא שהמנהג מועיל שלא להקרא הפסק וקצת מפרשים חלקו לומר שאף שנת הברת עולה לו וראיה רמוזה להם למטה בשמועת אלא מעתה אחד אכלה אג"ה ואחד אכלה בד"ו אלא שאין בה הכרע ואפילו היה מנהג המקום חלוק בכך ר"ל שקצתן מובירין וקצתם אין מובירין כלל הרי זו חזקה יכול הוא לומר מנהג זה נאה לי שלא להכחיש את הקרקע:

יד רמ"ה מסכת בבא בתרא דף כט עמוד א

(כב) תנן חזקת הבתים והא בתים דביממא ידעי בליליא לא ידעי, והוו להו מפוזרות ואפילו הכי הויה חזקה. אלמא אמרינן כיון דדר בה ביממי מסתמא דר בה נמי בלילואתא דביני ביני. הכא נמי כיון דאיכא סהדי דדר בה ראשונה שלישית וחמישית לימא מסתמא דר בה נמי בכלולה שני דביני ביני. ואיכא לפרושה להאי תיובתא נמי הכין והא בתים דביממא ידעי בליליא לא ידעי ואפילו הכי הויה חזקה, ואי ס"ד מפוזרות לא הויה חזקה אלמא אמרינן דילמא אתא מארי ארעא בהך שתא דביני ביני וכיון דחזא דלא נחית לה איניש לא מחה סבר אקראי בעלמא הוא. גבי חזקת הבתים נמי כי לא מסהדי בלילואתא אמאי הויה חזקה, לימא אפשר דאתא מריה דביתא בליליא ולא אשכח ביה איניש. ואמטול הכי לא מחא דסבר כי היכי דלא דייר ביה איניש בליליא הכי [נמי] לא דייר ביה ביממא, ואי נמי דייר ביה ביממא אקראי בעלמא הוא. אלא כיון דשמע דהוה דייר ביה ביממא איבעי ליה למחויי, הכא נמי גבי מפוזרות אפילו תימא דילמא אתא מרה דארעא בהך שתא דביני ביני ולא אשתכח דהוה נחית לה איניש, כיון דשמע דהוה נחית לה ראשונה שלישית וחמישית איבעי ליה למחויי.

הגהות מיימוניות הלכות טוען ונטען פרק יב הלכה ד

[ד] פירש רשב"ם ומיהו שנה שהובירה אינה עולה לחשבון שלוש שני חזקה וצריך לשמור שטרו עד שילקוט תבואת שלוש שנים וכן ר"י אבל בפראב"ן נמצא מוגה באתרא דמוברי באגי חזקה בשלוש שנים אף על גב דלא אכלן כולן דהא אחזיק כדאחזוק איניש בני המקום וכל תשמיש שיש לעשות באותן שלוש שנים עשה בתוכה דשנת זריעה זרעה ושנת ניר נרה והא דאמרינן ניר לא הויה חזקה היינו באתרא דלא מוברי ופירוש דטעם כדי שלא תתן דבריך לשיעורין לפעמים שלוש שנים ולפעמים שש שנים וסמך מצא לדבריו בשערי בינה של רב האי:

רא"ש מסכת בבא בתרא פרק ג

רבינו חננאל ז"ל גורס ומודה רבא פירוש רבא דקאמר בעינן עדות יומם ולילה אי הנך עדים רוכלין המחזירין בעירות אף על גב דלא אמרי דיירנא ביה תלת שני ימים ולילות אלא בידינו היה זה הבית שלוש שנים רצופות אף על פי שימים רבים היו מחזירין בעירות ולא היו באין ולנים בבית עדותן עדות פירוש ואף על גב דלא טעין איהו יש לי עדים על ימים ולילות כיון שעדין הם רוכלים אכן טענין ליה שהם מעידים על ימים ולילות ויביאם אף על פי שהוא היה סבור שלא יועילו לו אם יביאם אכן טענין ליה שיביאם ויעילו לו ומדבריו למדנו שאם המחזיק יוצא מן העיר לעיסקא ושוהה מקצת ימים וכשהוא חוזר לעיר תמיד נכנס לאותו בית הויה חזקה שכן מנהגו של עולם ולא מצי אידך למימר לא החזקת כדמחזקי איניש וגם אין צריך להשלים מה ששהה חוץ לעיר אלא בתלת שני הויה חזקה ולא דמי לאתרא דמוברי באגי דבעינן שש שנים וכן בחנותא דמחוזא דליממא עבידן וליליא לא עבידן ובעינן שש שנים דהתם זמן הביטול ידוע וצריך להשלימו אבל הכא אין קבע לבטול דירתו פעמים הרבה ופעמים מעט ואם לא יזדמן לו עסק לא יצא הלכך אין צריך להשלים. וכן נמי מקומות של בית הכנסת אם מעידים העדים שישב שם שלוש שנים בכל עת שנכנס לבית הכנסת ולא ישב במקום אחר זולתי אם שינה מקומו מחמת אבילות שלוב או של אחרים [ששינו מקומם וישבו על מקום שלון] אף אם היה טרוד בעסקיו ולא נכנס בכל עת לבהכ"נ הויה חזקה שכן מנהג העולם שלפעמים אין נכנסין לבית הכנסת מחמת טירוד עסקיהם

עליות דרבינו יונה מסכת בבא בתרא דף כט עמוד ב

גירסת רבותי זצ"ל ומודה מר זוטרא ברוכלין המחזירין בעירות דאע"ג דלא טעין טענין ל' אכן. אם המערער רוכל המחזר בעירות, ודרך הרוכל לצאת מן העיר בימים ולחזור בלילות, אף על גב דלא טעין טענין ל' אכן, לפי שאנו חוששין כשהמערער שב לביתו

בלילות, ה' המחזיק יוצא משם, הלכך צריך המחזיק להביא עדים, דדר ב' המחזיק ג"ש בימים ובלילות, ובנסחי ספרד וגירסת כל הגאונים זצ"ל גרסינן ומודה רבא ברוכלין המחזירין בעירות, ובכל ספרי ישן תמצא, ומודה רבא, אלא שהגיהו ומודה מר זוטרא, ופי' רב האי גאון זצ"ל וכן הוא בפי' ר"ח זצ"ל 49 ומודה רבא, שהצריך עדות משוכרין על דירת ימים ולילות, שאם השוכרין רוכלין שדרך לחזור בעירות, ומקצת ימים לא דרו בבית, לפי שהיו מחזירין בעירות, מהניא חזקה, והא דאמר ומודה רבא, משום דאביי ורבא הם שפי' שמחזירין בחזקה, להצריך עדות יום ולילה, והא דקאמר אף על גב דלא טעין, י"ל דה"ק, אף על גב דלא טעין מחזיק דמחמת רכולתם לא דרו העדים שם מקצת ימים, וגם העדים לא טענו כן, אלא כך אמרו, לג"ש שכרנו את הבית הזה, ודרנו בו רוב הימים, ופעמים שהיינו דרים שם בלילות ולנים חוץ לעיר ביום, כיון שאנו יודעים בהן שהן רוכלין ומחזירין בעירות, טענינן להו ופותחין לשאל את פי העדים, אם היו עושין כן מחמת רכולתם [ואם לא הניחו את ביתם אלא מחמת רכולתם] 50 הוויא חזקה, וכגון זה פתח פיר לאלם הוא. ואנו למדין מדברי הגאון זצ"ל, שאם המחזיק יוצא חוץ לעיר מקצת ימים לעסקיו, כיון שדירת קבע שלו באותו הבית, הרי זו חזקה.

עלויות דרבינו יונה מסכת בבא בתרא דף כט עמוד ב

ומקומות של בית הכנסת, כיון שיושב שם כל שעה שהולך לב"ה, ואינו יושב במקום אחר, אף על פי שאינו הולך לב"ה בכל יום, כגון שהוא טרוד בעסקיו, אם החזיק שם במקצת הימים, ימים מספר של ג' שנים, אין הימים שלא הלך לב"ה הפסק, לעשות שני חזקה מפוזרות.

שיטה מקובצת מסכת בבא בתרא דף כט עמוד א

הא דאמר כגון דאתו בי תרי ואמרי אנן אוגרונא מיניה ודאירנא ביה תלת שנין. ולא גרסינן הכא ביממא ובליליא אלא כיון דידעי הני ביממא ובליליא מסתמא סומכים עלייהו דהכי מסהדי ומשום הכי אמר מר זוטרא דאי טעין האיך ואמר לסהדו לי דדרו ביה ביממא ובליליא טענתיה טענה. ומודה רבא ברוכלין המחזירין בעירות דלא סמכינן עלייהו בסתמא אלא אף על גב דלא טעין האיך טענינן ליה דהנך דאוגרוה דרו ביה תלת שנין ביממא ובליליא דאי לא דרו ביה הכי מקוטעות נינהו או מפוזרות ולא הוויא חזקה. הראב"ד ז"ל:

ר"י מיגאש מסכת בבא בתרא דף כח עמוד ב

אמר מר זוטרא ואי טעין ואמר ליתו תרי סהדי לאסהדי לי דדר ביה תלת שני ביממא ובליליא טענתיה טענה. פירשה הרב רבינו זצ"ל בתשובות דיליה ולא איסתבר גבן משום דאיכא עליה כמה פירכי וכד עייננא השתא בשמעתא נפקא לן פירושא אחרינא והכין פירושא כיון דאמר רב הונא ג' שנים שאמרו רצופות וקאמר רבא דלא מתוקמא חזקה דבתים אלא עד דאתו סהדי ומסהדי דדר ביה ביממא ובליליא ופירושא לפרושי מלייהו דרב הונא ודרבא דהא דאמר רבא שלש שנים דלא מיתוקמא חזקה דבתים אלא עד דאתו סהדי ומסהדי דדר ביה ביממא ובליליא דוקא היכא דטעין התובע ואמר ליתו סהדי ומסהדי דדר ביה ביממא ובליליא אבל אי לא טעין הכי לא טענינן ליה אלא מכי מייתי סהדי ומסהדי דאחזיק בה שלש שנים מוקמינן לה בידיה עד דטעין האיך ועלה קאמרינן ומודה רבא על הרוכלין המחזירין בעירות כלומר היכא דהוי מוחזק רוכל במחזיר בעירות דאע"ג דלא טעין התובע דלית סהדי דליסהדי דדר ביה ביממא ובליליא אנן טענינן ליה דכיון דהאי אחזיק סתמיה דבליליא דייר ביומא לא דייר משום הכי טענינן ליה אנן ואף על גב דאיהו לא טעין טענינן ליה ולבתר דסליק מר זוטרא מלפרושי מימריה דרבא קא דר נמי מפרש עיקר מימריה דר"ה.

חידושי הריטב"א מסכת בבא בתרא דף כט עמוד ב

ומודה מר זוטרא ברוכלין. נראה שהיה המחזיק הזה מרוכלין המחזירין בעירות שדרכם לצאת מן העיר ביום ולשוב בלילות דאע"ג דלא טעין מערער טענינן ליה אנן דהא דבר קרוב הוא שלא היה שם דר (ל)תמיד ולפיכך לא הרגישו בו השכנים, ויש אומרים שהוא הדין אם היה המערער הזה מהרוכלין המחזירין בעירות דטענינן ליה, כי אולי היה מערים זה המחזיק לטלטל ולצאת מן הבית כשהמערער בא לעיר ונכון הוא, וכולא על עדות שכנים אתי שפיר דאילו באיך היאך היו הם מעידים בדבר אם לא ידעו בבירור.

וה"ר יונה ז"ל היה מפרש הא דמר זוטרא קמייתא דאדרבא קאי, דהא דבעינן בשוכרין דלינקטו אגרא בידיהו שאין זה אלא כשיש כבר מערער כי אולי הם יראים שיתבע מהם השכר, אבל [אם] אין כאן שום מערער עדיין והמחזיק בא לב"ד שיקבלו עדותם קודם שישכחו או שימותו או שילכו [ד]מקבלין עדותם קודם כדאמרינן בהגוזל (ב"ק ק"ב ב') כשהיו עדי חולים או שהיו הולכין וכו', בכי הא לא בעינן דלנקטו אגרא בידיהו דכיון שאין רואים עתה שיהא כאן שום מערער אינם חוששים לתביעת שום אדם, ומסייעי להאי פירושא מדאשכחן בקצת נוסחי דגרסינן ליתו וליסהדו לי, ולפי"ז קשה מאי מודה ברוכלין דאמר והיכי שייך גבי איך דמר זוטרא, והם גורסין ומודה רבא וכן גירסת ר"ח ואומרים דרבא הוא פליג על אביי ובעי דליסהדו ביממא ובליליא, וקאמר הכא שאם השוכרין הללו הם [רוכלין] המחזירין בעירות מקבלין עדותם אפילו על הימים לבדם אפילו כשהם אינם דרים אלא ביום, ול"ג אף על גב דלא טעין, ור"ח ל"ג ליה, ואינו נכון כלל בטעם כש"כ שמוחקין הספרים ולפי גירסא זו כך יש לפרש שאם השוכרים (עדים) [רוכלין] המחזירין בעירות אף על גב דלא טעין (מחזיק) טענינן דלסהדו על יממא ובליליא, וכן פי' הרמב"ם, וגם [לפי] הפירוש הראשון יכולים אנו לגרוס ומודה רבא ולפרש כמו שפירשתי [ומשום] דלא שמעינן דרבא פליג על אביי והלכה כמותו, נקט רבא.

יד רמ"ה מסכת בבא בתרא דף כט עמוד ב

ומסתברא דלא שנא שיבבי ולא שנא שכירו ולקטו וכיוצא בהן משאר אינשי דרגילי גביה ביממא ובליליא, לא צריכי לאסהודי דהוה דאיר ביה איהו גופיה בכל יומא ביממא ובליליא. אלא אף על גב דאזיל איהו למאתא אחריתי ושביק בה בניו ובנותיו ובני ביתו דדיירי ביה ביממא ובליליא, אי נמי דדייר ביה לתיבנא ולציבי ומפתח בידו הוויא חזקה. ומהאי טעמא גופיה הוא דאמרין לעיל דאי הווי הני אגירי רוכלין המחזירין בעיירות לא קיימא ליה חזקה למחזיק ביהודותא דידהו אלא ביהודותא דאחריני דמסהדי דדרו בה הני אגירי תלת שנין ביממא ובליליא, ואי לאו דהנחת חפציו ועסקיו התם הוויא חזקה כי מסהדי אחריני נמי מאי הוי, הא אן ידעינן דהני רוכלין לא דיירי ביה בהאי ביתא כמה יומי אלא לאו ש"מ כדאמרין.

יד רמ"ה מסכת בבא בתרא דף כט עמוד ב

ברם צריך את למידע דכי בעינן סהדי דמסהדי דדר ביה האי מחזיק, אי נמי אגירי דאגרי מיניה ביממא ובליליא. הני מילי בבתיים וחנויות דעבידי דרגילי למידר בהו ביממא ובליליא, אבל בתיים וחנויות דלא עבידי אלא ליממא לא צריך לאייתויי סהדי אלא ליממי בלחוד. דהא מודה רב הונא בחנואתא דמחוזא דליממא עבידן לליליא לא עבידן, והוא הדין היכא דעבידן לליליא בלחוד דלא צריך לאייתויי סהדי אלא ללילואתא בלחוד דהוה ליה כדבר שאין עושה פירות תדיר.

שיטה מקובצת מסכת בבא בתרא דף כט עמוד ב רבנו מאיר הלוי

ועל מקומות בית הכנסת מצאתי כתוב בתשובת שאלה להרב רבינו מאיר הלוי ז"ל וזה לשונו: וששאלתם אם יש במקומות בית הכנסת חזקה או לאו. כך ראינו שיש בהם דין חזקה מאחר שהם נמכרים וניתנים במתנה אלא שהחזקה במקומות בית הכנסת נפלאה היא ורחוקה מאד כי מי יוכל להעיד על אדם אחד שישב במקום אחד שלש שנים רצופות מיום ליום בכל עתות התפלה בין בחול בין בשבת שלא יקרה לו מקרה שמונעו מלבא לבית הכנסת כמה פעמים בשנה או שישנה מקומו מפני אבולו או מפני כבוד אבליים אחרים על כן אין הדיין יכול לצאת ידי שמים גם בדין זה כי אם על ידי פשרה. עד כאן לשונו:

בית הבחירה למאירי מסכת בבא בתרא דף כט עמוד א

כל שאנו מזקינים לעדות חזקה הן לימים הן ללילות אין אנו צריכים לעדים שעמדו על פתחו וראוהו דר ביום ובלילה אלא כל שיעידו אנו רגילים אצלו תמיד וברור לנו שהותמדה דירתו לשם ושלא יצא ממנו בתורת הפקעת דירתו ועל דרך מה שאמרו למטה מ"ד ב' בענין אחר דידעינן ביה דלא הוה ליה ארעא כגון שאמרו אנו רגילין אצלו ואלו היה לו כבר נודע לנו כן ואין הליכתו לעסקיו מפקעת חזקתו ואפילו לא היו לו בני בית למלא את מקומו הואיל והוא סוגר ופותח ומשתמש כשלו ומוסר שמירתו לשכניו וכן חזקת כל הדברים אמר מנהגות בני אדם ורגילות חזקתם ותשמישם באותם המקומות אם בגופם אם בכלי תשמישם ולקצת מפרשים ראיתי בעינים אלו דברים זרים עד שאי אפשר להמצא עדות חזקה בבתיים אף על ידי שכנים ואין דבריהם כלום:

עלויות דרבינו יונה מסכת בבא בתרא דף כט עמוד א

אמר מר זוטרא אי טעין ואמר ליתו סהדי לסהדו בי דדרו בי' תלת שנין ביממא ובלילה טענתי טענה. פי', אתא מר זוטרא לאשמעי', דכי אמר' דבעי סהדותא דתלת שנין דיממא ודלילה, דוקא אי טעין מערער, אבל אי לא טעין מערער לא טענינן לי' אן, אלא כיון דסהדי דדר בי' מחזיק תלת שנין סתם, זכה מחזיק, כך פי' ר"ש 47 והרב ר"י הלוי זצ"ל. וטעמא דהיכא דלא טעין לא טענינן לי', משום דאמר' כיון דדר בי' ביממא, מסתמא בלילה נמי דר בו, שאין אדם עשוי שדר בבית זה ביום, ובבית זה בלילה. ונ"ל דוקא כי טעין מערער, דידע שזה לא דר בו כל הלילות, לפי' לא מחה, הלכך צריך המחזיק להביא רא' שדר בו תלת שנין ביממא ובלילה. ואי טעין אנא לא ידענא אם דר בו כל הלילות אם לא לפיכך יביא עדים דדר בי' תלת שנין ביממא ובלילה, טענתי' לאו טענה, דאי אמרת דאע"ג דלא ידע מערער אם דר בו המחזיק כל הלילות, אפ"ה מצרכינן למחזיק להביא עדים על כך, אלמא דינא הוא שצריך להביא עדים שדרו בו יומם ולילה, מ"ש כי טעין איהו, דמרעי' למחזיק, ומ"ש כי לא טעין דהוויא (חזרה) [חזקה], ולא מצינו הפרש בדיני ממונות בין טעין ולא טעין, אלא בין טעין טענת בריא ובין שאינו טוען טענת בריא, או שאינו טוען כלום. ולענין שבעה בלבד, מצינו הפרש בכה"ג, דכי א"ל אישתבע לי דלא פרעתיך משתבע לי', וכי לא אמר לי' הכי לא משבעינן לי', אף על פי שהוא טוען בבריא פרעתיך. וכן כתב ר"ש ז"ל דאי טעין טענת בריא קאמר. ועל עיקר הפי' שכתבנו, תמי' לן טובא 48, כיון דעיקר חידושי' דמר זוטרא לאשמועי' דאי לא טעין לא טענינן לי', ה"ל למר זוטרא למימר הכי, אי לא טעין ליתי סהדי ולסהדי דדר בי' תלת שנין בימים ובלילות, לא טענינן לי'. ואפשר לדחות דמר זוטרא לאו אסוגיין קאי, אלא אמתני' דחזקת הבתיים אמרה, ואמר דאי טעין [מערער] ליתו סהדי כו' טענתי' טענה. ונראה בעיני דה"פ, אי טעין ליתו סהדי ולסהדו, לפי שהעמידו משנתינו בב' ענינים, בעדות שבבי ובעדות שוכרין, בא מר זוטרא ואמר, דאי טעין מערער ואמר בריא שהי' יוצא משם בלילות, הלכך אין לקבל עדות שכנים ולסמוך על מה שלא הרגישו בטלטולו מן הבית בלילות, אלא יבאו עדים ויעידו, שהם עצמן דרו שם תלת שנין ביממא ובלילה שומעין לו, אף על גב דסתמו של דבר מרגישין שכנים, אם מטלטל כליו משם בלילות, אין סומכין על הסתם כיון דאיכא טענת בריא, דמרעי' לי' לסתמא.

עלויות דרבינו יונה מסכת בבא בתרא דף כט עמוד ב

ראיתי נוסחאות הגאונים כולם ז"ל, אי טעין ואמר ליתו סהדי ליה דדר ב' תלת שנין וכו'. ולשון לסהדו לי, מוכיח שהמחזיק טוען כך, שאלו המערער טוען, הל"ל לסהדו לך או לסהדוכי, ופי' הגאונים ז"ל, לענין עדות השוכרין, דמהניא למחזיק אף על גב דלא נקטי אגר ביתא, וכגון שדרו שם כבר ימים רבים, ועכשיו דרים שם אחרים, ולא הוו קמאי נוגעים בעדות, כיון דאי בעי אמרי לא שכרנו, א"נ פרענו 51. וזה הפי' מאוד דחוק, שהרי כיון שהזכיר התלמוד נגיעת עדות השוכרין, כל כמה דלא נקטו אגר ביתא ואמרי למאן ניתבי' אם בא מר זוטרא עכשיו למצוא צד א' בהכשר עדותן הל"ל. ונ"ל הגירסא הזאת דה"פ 529, אי טעין המחזיק בב"ד קודם שיבא המערער, יעידו לו השוכרין האלו לפני' שדרו בבית ג"ש, לפי שאם יבא אדם לערער על הבתים שוב לא יהיו השוכרין כשרים לעדות דלהו נוגעין בעדות, כיון שפרעו לו השכירות, טענת' טענה, דלא חיישינן להו לנגיעת עדות, כיון דליתא לערער קמן, אף על פי שזה תובע עדותם בשביל חששת המערער. והכי מוכח בפרקי' בשמעתא דהמוכר בית לחבירו שלא באחריות 53, דלא הוו נוגעין בעדות כשאין הדבר קרוב שיבא להם תועלת בעדותן, וה"נ סתם בית שהחזיק בו ג' שנים אין ערעור עתיד לבא עליו. ואף על פי שאין מקבלין עדים שלא בפני בעל דין הכא מקבלין, כיון דהשתא מיתכשרי, וגם יעידו מי שיבא ערער להו נוגעין בעדות 54, וכענין מ"ש בפ' הגוזל 55 דמקבלין עדים שלא בפני בע"ד, כגון שהוא חולה או עדין חולין.

יד רמ"ה מסכת בבא בתרא דף כט עמוד א

(כד) אמר מר זוטרא אי טעין ואמר ליתו סהדי דדרו ביה תלת שנין ביממא ובליליא טענתיה טענתא. הא דמר זוטרא אדרבא ורב אשי קימא דמכשרי בסהדותא דאגרי ולא אמרינן נוגעין בעדותן הן. וקאמר מר זוטרא דאי טעין ואמר ליתו הני אגרי סהדי דדרו ביה תלת שנין ביממא ובליליא, דלא ניחא לי לקבולי סהדותא דאגרי דאמרי דדרו בה ביממא ובליליא משום דנוגעין בעדותן הן, דכבר יהבו ליה אגרא למחזיק והאי דנקיטי אגרא בידיהו איערומי קא מיערמי טענתיה טענתא. ואי לא מייתי סהדי אחריני מוקמינן לה לארעא בחזקתיה דתובע ומיחייבי למיתב ליה אגר ביתא.

ומודה רבא ברוכלין המחזרין בעיירות, דאע"ג דלא טעין איהו טענינן ליה אנן. כלומר דאע"ג דאמר רבא דמקבלינן לה לסהדותא דאגרי מודה רבא היכא דהוו הני אגרי רוכלין המחזרין בעיירות דידיעא מילתא דלא קביעי בביתא בכל יומא, אף על גב דלא טעין האי תובע טענינן ליה אנן. ולא מקבלינן לסהדותא דהני אגרי דמוכחא מילתא דלא דרו בה ביממא ובליליא, ואיכא למיחש להו דילמא כי הוו נפקי מבייתא להדורי בעירות לא הוו שבקי בביתא מידי דקימא ביה חזקה וכי קא מסהדי להנאת עצמן קא מסהדי דלא נימא להו הבו ליה אגר ביתא להאי. ואמטול הכי בעו סהדי אחריני דדרו בה הני אגרי תלת שנין ביממא ובליליא, ואפילו לתיבנא וציבי וכל שכן היכא דהוו שבקי ביה בביתא מידי דחשיב טפי דקימא ביה חזקה.

ואיכא נוסחי דאית בהו מודי מר זוטרא. כלומר דאע"ג דאמר מר זוטרא אי טעין ואמר ליתו סהדי דדרו ביה תלת שנין ביממא ובליליא טענתיה טענתא, דשמעת מינה דאי לא טעין איהו לא טענינן ליה אנן ומקבלינן לה לסהדותא ודלא כקושייא דרב יימר. מודי ליה מר זוטרא לרב יימר ברוכלין המחזרין בעיירות, דאע"ג דלא טעין טענינן ליה אנן ולא מקבלינן לה לסהדותא דאגרי(ה) כי טעמיה דרב יימר.

רמב"ם הלכות טוען ונטען פרק יב הלכה ב

הביא עדים שהיה דר בחצר זו שלש שנים או ששכרה שלש שנים הרי זו חזקה, טען בעל החצר ואמר שמא לא ב שכן בה ביום ובלילה או שמא אלו שהשכירו להם לא שכנו בה ביום ובלילה הרי זו טענה, אומרים למחזיק או תביא עדים ששנים אלו גמורות ביום ובלילה או הסתלק, אפילו באו עדים ואמרו לנו השכיר ואנו דרנו בה ביום ובלילה וטען בעל החצר ואמר יביאו עדים שדרו בה ביום ובלילה, צריכין אלו השוכרין להביא ראיה שדרו בה תמיד, שזה הדבר תלוי בהן ואין תלוי בטענת המחזיק כדי שיעידו לו. +/השגת הראב"ד/ אפילו באו עדים וכו' עד כדי שיעידו לו. א"א ונתנו לו השכר עכ"ל. +

רמב"ם הלכות טוען ונטען פרק יב הלכה ג

היה זה המחזיק או העדים שדרו בה מן הרוכלין המחזרין בעיירות וכיוצא בהן, טוענין אותו לכתחלה וכשיביא עדי חזקה אומר לו הבא עדים שהיית מחזיק בה ביום ובלילה, במה דברים אמורים בחצרות ובתים וכיוצא בהן שהן עשויות לדור בתוכן ביום ובלילה, אבל החנויות של תגרים וכיוצא כהן /בהן/ שאין דרין בהן אלא ביום כיון שדר בה שלש שנים ג ביום הרי זה חזקה. +/השגת הראב"ד/ בד"א בחצרות וכו' עד הרי זה חזקה. א"א אין דרך הגמרא כן דלרבו"י מפוזרות קאמר ולא לרבו"י מקוטעות עכ"ל. +

רמב"ם הלכות טוען ונטען פרק יב הלכה ד

שלש שנים שאמרנו צריך שיהיו רצופות זו אחר זו, הרי שהחזיק בשדה זרעה שנה והובירה שנה זרעה שנה והובירה שנה, אפילו עשה כן כמה שנים לא החזיק, היה דרכן של בני אותו המקום להוביר אף על פי שמקצתן ד זורעין שנה אחר שנה ומקצתן זורעין שנה ומובירין שנה הרי זה החזיק שהרי הוא אומר לא הוברתי אותה אלא כדי שתעשה הרבה בשנת הזרעה

העורר על השדה אם יש בה פירות אין האריס מעיד לו עליה, שהרי רוצה האריס להעמידה ביד בעליה כדי שיטול חלקו בפירות, ואם אין ג בה פירות מעיד, אבל השוכר אם לקח השכירות בידו ואמר כל מי שתתקיים שדה זו בידו יטול הרי ד זה מעיד, ואם כבר נתן השכירות לבעל השדה אינו מעיד, כיון שאם תצא השדה למערער חייב ליתן לו שכר כל השנים שישיב בה אינו מעיד וכן כל כיוצא בזה.

חידושי הרשב"א מסכת בבא בתרא דף כט עמוד א

ורבא אמר כגון דאתו בי תרי ואמרי אנן אגירנא מיניה ודאירנא ביה תלת שנין ביממא ובליליא, י"מ דרבא לא בא לחלוק אעדות שיבבי דאמר אביי אלא לארווחא למילתיה, וי"מ דהא דרבא איצטריכא בדברא במקום שאין שם שכנים, וי"מ דנפקא מינה היכא דטעין המערער בבריא שלא דר בה בלילות דלאביי אפי' כן בעדות שיבבי ג' סגי ליה דמימר אמרי' אם איתא כדקאמרת, שיבבי ידעי ומדלא ידעי דנפק אפי' בליליא דר ביה, ולרבא לא סגי ליה בהכין עד דמסהדי בהדיא דדר ביה בין ביממא בין בליליא ושיבבי לא ידעי אלא שוכרים, והראשון נראה עיקר דרבא לא בלשון פלוגתא אמרה ואביי ודאי בכל ענין אמרה דאל"כ עדיין תיקשי ביממא ידעי בליליא לא ידעי אי טעין אידך בבריא שלא דר ביה בליליא:

חידושי הרשב"א מסכת בבא בתרא דף כט עמוד א

גירסת הספרים וכן גרסת ר"ש ז"ל אמר מר זוטרא ואי טעין ואמר ליתו סהדי דדרו ביה תלת שנין ביממא ובליליא טענתיה טענה ומודה מר זוטרא ברוכלין המחזירין בעיירות דאע"ג דלא טעין טענין ליה, ופי' הוא ז"ל דכלפי שאמרנו למעלה בתים ביממא ידעי בליליא לא ידעי ואוקמה אביי בשיבבי ורבא אוקמה בשוכרין דידיעי ביממא ובליליא, אתא מר זוטרא ואמר דלאו למימרא דאפי' בסתמא מצרכינן להו לסהדי לאסהודי בפירוש דדרו ביה בין ביממא בין בליליא אלא דוקא כי טעין מערער בלחוד הא לא טעין מקבלין עדותן סתם משום דסתמא כיון שהעידו שדרו שם תלת שנין בין ביממא בין בליליא אסהדו, וה"ה נמי לעדות שיבבי, וטעמא משום שאין אדם עשוי לדור כאן ביום ולטלטל כליו בלילה וללון במקום אחר הילכך דוקא טעין הא לא טעין לא, ופר"ש ז"ל דאפי' טעין דוקא בטוען בריא שידע הוא שלא דר שם בלילות הא לאו הכי לא משגחינן ביה, וכן דעת רבי' יצחק בר מרדכי ז"ל וכן דעת מורי הרב ז"ל, וטעמא דמילתא דאם איתא דכל מעיד סתם, דדר ביה תלת שנין בין ביממא בין בליליא מעיד והכל בכלל עדותו א"כ אפילו בתובע רוצה אני שיעיד בפירוש על הלילות כבימים למה משגיחין בו והלא כבר העידו ואם אתה אומר שמשגיחין בו א"כ אף אתה חושש שאין בסתם עדותן ימים ולילות וא"כ אפי' לא טעין ניקום וניטעון שהרי חזקת הבתים ג' שנים גמורין ימים ולילות הוא, ואיכא מרבוותא דכתבי דאפי' בטוען סתם, והראשון נראה עיקר. ומודה מר זוטרא שאלו היו הבעלים רוכלין המחזירין בעיירות בימים ואינן ללון בביתם אלא בלילות אף על גב דלא טענו אנו טענין להם כן כי קרוב הדבר שמא הערים המחזיקין והיה יוצא בלילות כדי שלא ירגישו הבעלים בחזקתן, ונראה לי דוקא בעדות שיבבי אבל בעדות שוכרין לא ניחוש להו דילמא עושין כן וכבר אמרנו דכל מעיד שדר ג' שנים בין בימים ובין בלילות הוא מעיד:

חידושי הריטב"א מסכת בבא בתרא דף כט עמוד א

גירסת הספרים והיא הנכונה אמר מר זוטרא ואי טעין ואמר ליתו ולסהדי דדרו ביה תלת שנין ביממא ובליליא טענתיה טענה ומודה מר זוטרא ברוכלין המחזירין בעיירות. וכן גירסת רש"י, ופירש הוא ז"ל כי כלפי שאמרנו אביי ורבא דשיבבי ושוכרין ידעי ביממא ובליליא אתא מר זוטרא ואמר דלאו למימרא דאפילו מסתמא מצטרכינן להו דליסהדו ביממא ובליליא בפירוש דהא ליתא דמסתמא כשהעידו על שלש שנים בין ביממא ובין בליליא משמע שאין אדם עשוי לטלטל כליו בלילה ולבא ביום, אלא דאי טעין מערער דלסהדו הכי בפירוש אז נאמר להם שיעידו כן והוא שיטעון בברי שידוע הוא שלא היו דרים שם בלילות כולם, וכן פי' הר' יונה ז"ל וכן פי' בתוס' בשם ריב"ם ונכון הוא, אלא שקשה לי קצת דמשמע להאי פירושא דאביי ורבא מייתי לעיל כשהעיד בפירוש ביממא ובליליא אלא דעבדינן השתא פירוש כיצד היו מצריכין ולפי"ז הכי הל"ל אמר מר זוטרא והוא דטעין הכי, דלישנא דאמר ואי טעין משמע דעד השתא לא טעין, לכך נ"ל לפי שיטה זו דאביי ורבא לא הוצרכו אלא שיעידו סתם דאביי לא קאמר (אלא) שיבבי מסהד מסהדי ביממא ובליליא אלא מידע ידעי, וגבי שוכרין נמי דאמר רבא ביממא ובליליא אפילו לפום נוסחי דגריס ליה לא נקטיה בדוקא אלא לומר דסתמייהו הכי הוא דהרי יכלי למימר, ועל זה אמר מר זוטרא שאם אמר המערער בטענת ברי ליתו סהדי בפירוש טענתיה טענה, ונראה דאפילו גבי יורשין אין טוענין להם כן דברי הא סתמא כפירושא, ומקצת מרבוותא אומרים שלא דיבר מר זוטרא אלא בעדות שיבבי דאילו בשוכרין אפילו טעין אין שומעין לו שיחזרו פעם אחרת ויעידו דודאי סתם עדותם ימים ולילות שלא היו שוכרין בית לימים בלבד, וה"ק דכי אמרינן שמקבלים עדות השכנים שמעידים על הימים בבירור ועל הלילות שלא הרגישו זהו כשאין המערער טוען כלום, אבל אם טוען בפירוש ברי שלא היו דרים שם מקצת הלילות ואולי לא הרגישו (אלא) השכנים טענתיה טענה ולא נקבל עדות השכנים, ופירוש זה נכון מאד.

הא בתים וחצרות שדירתן ביום ובלילה הדין מבולבל מתוך בלבול פירושים שבסוגיא זו ועיקר הדברים בו שאם בא זה והחזיק ובא הלה וערער וטען זה שני חזקה והביא עדים שדר בה שלש שנים רצופות הרי זו חזקה ואין בית דין טוענין לו להביא עדי יום ולילה וזהו דעת מר זוטרא וכנגד רב הונא ומ"מ אף לדעת מר זוטרא אם טען המערער מעצמו בבריא שלא דר בה המחזיק בלילות מכיון שטען הוא לעצמו נזקקין לו ומזקיקין את המחזיק להביא עדים שדר בה ביום ובלילה וגדולי המחברים פירשו אף בטענת שמא ושמא תאמר היאך עדות זו מצוייה ודאי מצוייה היא על ידי שכנים שרואים עניני דירה וזמן שכבה וקימה לא מצא עדות על ידי שכנים וכגון שהיה ביתו מחוץ לעיר אלא שאמרו שנים ואמרו אנו שכרנוה מזה המחזיק ודרנו בה שלש שנים רצופות ביום ובלילה אם כבר פרעו השכירות למחזיק אין נאמנין ומזקיקין אותם לאמת דבריהם בעדים מפני שהם נוגעים בעדות שכל שיש לו להחזיר קרקע מתחת ידו אם השכירה לאחרים בשעה שהיה מחזיק בה ונפרע מן השכירות מוציאין השכר מהם פעם שניה ונותנין לבעל הקרקע והם חוזרין ודנין עם המשכיר כמו שביארנו בפרק כיצד הרגל ושמא הוא עני או שאין מוציאין ממנו אלא בקושי ואם לא פרעו השכירות אלא שהם מוכנים לתתנו למי שיזכה בו עדותם עדות והרי היא חזקה שכל שדר בה אחר מכחו הרי הוא כאלו הוא בעצמו דר שם ואפילו טען בעל הבית עליהם בבריא שלא דרו בה בלילות נזקקים לעדותם שהרי אינם בעלי דבר ואפילו בפרעו השכירות אם המחזיק פקח והחזיר להם השכירות ליתנו לראוי לו יראה שעדותם עדות אלא שחכמי הדורות שלפנינו כתבו שאף זה אינו עדות שהרי מ"מ מחמת ממון הוא ולא יראה לי כן וראה לדברי למטה בענין שתפין שמעידין זה על זה אחר שיסלק המעיד את עצמו מן הדבר כמו שיתבאר: